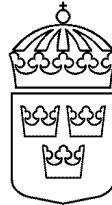

Riksdagens protokoll 1995/96:20

Torsdagen den 9 november

Protokoll
1995/96:20

Kl. 12.00 – 13.33
14.30 – 14.44

1 § Aktuell debatt: Fastighetstaxeringen och fastighetsbeskattningen

Anf. 1 BO LUNDGREN (m)

Herr talman! När riksmötet började i oktober föreslog vi moderater att skatteutskottet skulle ta initiativ till att fastighetsskattehöjningen nästa år undanröjs, att markvärdet som en del av taxeringsvärdet skulle reduceras kraftigt som underlag för uttag av skatt och att gränsen för förmögenhetsskatt skulle höjas. Skälet till dessa förslag var att fastighetstaxeringen av småhus i kombination med regeringens höjning av fastighetsskatten och återinförandet av förmögenhetsskatten ger orimliga och oacceptabla effekter.

Sammantaget höjs fastighetsskatten med inte mindre än 5 miljarder kronor för allt boende. Det innebär att allt boende blir dyrare. För många hushåll innebär de skattehöjningar som genomförs att man drabbas så hårt att man kanske inte kan ha kvar sin bostad. Det gäller pensionärer, och det gäller barnfamiljer runt om i Sverige.

Det förslag vi lade fram i skatteutskottet avvisades av Socialdemokraterna, Centerpartiet, Folkpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Den debatt vi nu har begärt gäller inte bara skattepolitiken som sådan. Den gäller också i hög grad en moralisk fråga. Har staten rätten att beskatta hushåll så hårt att man inte har möjlighet att bo kvar, att man tvingas flytta? Jag menar att svaret på den frågan för oss alla i riksdagen måste vara: Nej, den rätten har inte staten.

Vi har begärt den här debatten för att ge de partier som avvisade våra förslag en möjlighet att motivera varför de avvisade dem, men allra främst för att de skall ha en chans att ändra uppfattning. Då finns fortfarande utrymme för att riksdagens skatteutskott under hösten skall kunna fatta beslut som innebär att effekterna lindras rejält.

Huvudansvaret är Socialdemokraternas och finansministerns. Därför hoppas jag att den här debatten ger besked om huruvida Göran Persson är beredd att undanröja fastighetsskattehöjningen nästa år, om han är beredd att reducera markvärdet som underlag för fastighetsskatt för att ta bort eller åtminstone kraftigt lindra de orimliga effekter som vi har sett många exempel på och om han är beredd att höja gränsen för förmögenhetsskatteuttag.

Aktuell debatt:

*Fastighetstaxeringen
och fastighetsbeskattningen*

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 2 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Vi har just från denna talarstol hört den man som gav uppdraget att genomföra årets fastighetstaxering. Vi har hört den man som konstruerade systemet. Vi har hört moderaten Bo Lundgren, som mer än någon annan – möjligen i konkurrens med Anne Wibble – bär ett personligt ansvar för statsfinansernas förfall.

I dag är det en ny moderat uppvisning. Skall man använda hushåll som har det knapert ställt som bräckjärn för att hålla igen en höjning av fastighetsskatten? Nu är det människor i små ekonomiska omständigheter som skall tas till intäkt för att miljonärer inte skall få högre skatt.

Moderaterna har haft chansen att i regeringsställning hantera frågan. Det problem som är ett reellt problem i spåren av fastighetstaxeringen är att en del fastboende i attraktiva kustområden får kraftiga höjningar utan att man för den skull har stora inkomster i hushållet. Taxeringen speglar värdet på deras fastighet.

Det här är inget nytt problem. Samma diskussion fördes efter 1989 års fastighetstaxering. För att se vad som kunde göras åt problemet tillsatte den dåvarande socialdemokratiska regeringen en utredning, som faktiskt skulle möta bekymren hos dessa människor. Utredningen var klar lagom till dess att Bo Lundgren klev in i kanslihuset. Den resulterade aldrig i någon åtgärd från Bo Lundgren, när han väl hade chansen att göra något.

Bo Lundgren och Moderaterna har aldrig varit intresserade av de människor som har små ekonomiska omständigheter annat än när dessa kan användas som bräckjärn för att pressa tillbaka skatten för de allra bäst bemedlade i samhället. Det är dagens debatt återigen ett uttryck för.

Har jag fel, så vill jag att Bo Lundgren talar om varför han i regeringsställning inte gjorde något åt detta problem. Det var väl känt, det var utrett. Jag kan på regeringens vägnar deklarerera att vi inte lägger den typen av klagomål och invändningar åt sidan. Vi skall titta just på de fastboendes situation, men inte med syftet att pressa tillbaka skatten för dem som till följd av stora ekonomiska tillgångar har kunnat pressa upp värdet på villor och fritidshus genom att de ofta betalat fantasibelopp. De skall inte ha en skattesänkning. Bo Lundgren är oss svaret skyldig: Varför löste inte Moderaterna problemet i regeringsställning?

Fastighetsskatten är en del av kapitalbeskattningen. Det är en skatt som går tillbaka ända till 1800-talet. Det är en internationellt ganska vanlig typ av beskattning. Sverige har i internationell jämförelse ingen hög fastighetsskatt. Vi ligger strax under snittet.

Det är viktigt att man har en beskattning av fastigheter, därför att det ingår som en beskattning av kapitaltillgångar. Det är viktigt att den beskattningen utformas på ett sådant sätt att man inte snedvrider förhållandet mellan exempelvis banksparande och placering av kapital i en fastighet. Det är principerna bakom fastighetsskatten.

Det är också viktigt att begripa att fastighetsskatten är ett sätt att åstadkomma neutralitet mellan olika boendeformer. När vi nu höjer fastighetsskatten till följd av en förändrad taxering innebär det att vi, i snitt för hela landet, höjer uttaget med 26 %. Det motsvaras under en

sexårsperiod i allmän prisutveckling av drygt 40 % i konsumentprisindex. Man kan också jämföra med hyresgästerna, som under motsvarande period har haft en 80-procentig hyresstegring. Även om man lägger in den förändring som blev följden av att vi inte ville drabba de senaste tio årgångarnas byggnation – där de unga skuldsatta familjerna bor – och även om vi lägger in den försämring som den förra regeringen planerat och som vi tog tillbaka och lade ut på samtliga fastigheter, kommer vi upp i en förändring till följd av fastighetstaxeringen som är ungefär där konsumentprisindex ligger, under motsvarande sexårsperiod.

Det är alltså väl avvägt.

Fastighetstaxeringen, skatten på fastigheter, skatten på kapital är också en del i de intäkter staten så väl behöver för att vi skall ta oss ur det ekonomiska moras Bo Lundgrens ekonomiska politik satte oss i.

Det kommer inga protester från moderaterna när vi skär i bidragen till barnfamiljerna. Då skall de vara med. Det kommer inga protester från moderaterna när vi sänker a-kassan. Då skall de vara med. Det kommer inga protester från moderaterna när vi sänker bostadsbidragen. Då skall de vara med. Men när vi tar ut skatt på dem som har förmögenheter drar man sig inte för att använda obemedlade människor som bräckjärn för att hålla emot en sådan förändring.

Saneringsprogrammet, Bo Lundgren och övriga moderater här i kammaren, består faktiskt i att de bördor som skall bäras skall delas rättvist. Kapitalbeskattningen är en del av saneringsprogrammet som träffar dem som har den bästa förmågan att bära bördorna.

Att i dag ge signalen att regeringen skulle säga att man inte skall genomföra fastighetstaxeringen, att man skall skjuta den framåt, vore att säga precis som moderaterna säger i sin reservation, nämligen att vi gör ett hål på 4 miljarder kronor i de statliga finanserna. Ett hål på 4 miljarder kronor skall i så fall täckas av något. Vad har Bo Lundgren för finansiering av det som han i dag föreslår att man skall sänka fastighetsskatten med? Vem skall betala de 4 miljarderna? Är det hyresgästerna? Är det kommunerna, vården, omsorgen eller skolan? Var skall pengarna tas?

Om vi nu skulle börja svaja och uppträda som den gamla ekonomiska ledningen gjorde, och säga att vi planerar att göra saker så småningom, skulle snart den tilltro till den ekonomiska politiken som har spritt sig på marknaderna här hemma och utomlands vara totalt utradad. Vad det betyder för dem som bor i villor vet den som är skuldsatt. Regeringens ekonomiska politik som innehåller dessa hårda åtstramningar och skattehöjningar har pressat ned räntorna. Räntenedgången har bäst gynnat de barnfamiljer som just köpt ett hus. Men det är inte dem moderaterna talar för. Moderaterna talar för dem som drabbas av förmögenhetsskatt och dem som har höga taxeringsvärden.

En farligare ekonomisk politik än att ofinansierat ge sig på fastighetsskatten tror jag inte finns för villaägarna.

Glöm inte att moderaterna i valet mellan den skuldsatte villaägaren och den förmögne kapitalägaren under regeringstid valde att satsa på att sänka kapitalskatten till 25 %. Det har vi förhindrat. Det innebär att

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

skatten på kapital blir högre, medan den som är skuldsatt får en lindring. Det gäller framför allt dem som bor i villor.

I dagens kör av protestanter saknas de som är hårt skuldsatta. Där saknas hyresgäster, och där saknas de som har burit en så stor del av saneringen av statsfinanserna i form av sänkt a-kassa, sänkta barnbidrag m.m.

Vi kommer inte att backa undan för den moderata kampanjen, i vanlig ordning anförd av skattebetalarnas förening. De förslag som lagts till riksdagen ligger. Bördorna skall fördelas på ett sådant sätt att de starkaste också är med och tar sin del av det som skall göras. Detta är ett besked från regeringen.

(Applåder)

Anf. 3 BO LUNDGREN (m)

Herr talman! Möjligen är ett av skälen till att hyresgästerna inte deltar i det som Göran Persson kallar kampanj att jag som ansvarigt statsråd lade förslag om en sänkning av fastighetsskatten från 2,5 till 1,5 % för att undvika att fastighetstaxeringen av hyresfastigheter slog igenom så hårt att hyrorna skulle höjas väsentligt.

Göran Persson försökte i sitt anförande ge mig skulden för de problem han själv nu har ansvaret för. Det tycker jag inte är snyggt. Men det är ju en moralisk fråga.

Fastighetstaxeringen och taxeringsvärdena i sig blir ett problem först när skattereglerna är sådana att det blir våldsamma skatteeffekter för ensamstående, pensionärer och barnfamiljer, som bor under små omständigheter i hus som får våldsamt höjda taxeringsvärden. Det är dem jag i första hand bekymrar mig om.

Jag har inte ägnat 20 år av mitt liv åt politiken för något annat än att förbättra förutsättningarna för dem som främst behöver det. När Göran Persson diskuterar förmögenhetsskatten försöker han dela Sverige på ett sätt som är farligt. Vad har vi för nytta av en förmögenhetsskatt som driver ut bröderna Raussing, Ingvar Kamprad och andra som skulle ha behövts i hemma i Sverige så att de hade betalat skatter på avkastningen av sin förmögenhet i Sverige. Vad har vi för nytta av att de har flytt från Göran Perssons och socialdemokraternas skattepolitik?

Det är den avundsjukepolitiken som gör att vi riskerar att leda Sverige in i stagnation när effekterna av konkurrenskraftsförbättringarna och den svagare kronan har gett vika. Det är Göran Perssons och socialdemokraternas dilemma, nu liksom tidigare.

Det jag och mitt parti vill göra och har gjort är att, när effekterna blir orimliga som för hyresgästerna, förändra skattereglerna.

År 1994 fick vi de lägsta hyresökningarna på 20–25 år som en följd av den politik regeringen bedrev, inte minst på grund av att räntan gick ned rejält. Det gjorde den fram till våren 1994 då osäkerheten ökade, om socialdemokraterna ändå skulle kunna vinna valet.

Göran Persson säger att skatten på kapital behövs. Fastighetsskatten behövs för att ta oss ur det ekonomiska moras som vi leddes in i på 1980-talet, då Göran Persson satt i regeringen. De flesta kommer väl ihåg finanskrisen som jag fick ansvaret för att reda upp. Då ledde 1980-

talets spekulatøsekøkonomi till att finansmarknaden svajade och skattebetalarna fick gå in och radda det som Göran Persson och hans kolleger ställde till. Detta moras berodde ju bl.a. på att marginalskatterna var så höga att det lönade sig att ta lån; att låna till konsumtion och spekulatøion. Problemet i Sverige är inte att vi har för låga skatter, utan att vi har för stora utgifter. De utgifterna skall vi helst pressa ned genom att färre är arbetslösa. Även där har ju Göran Persson kapitulerat. Nu spår man 10 % arbetslöshet vid sekelskiftet. Det kommer vi aldrig att acceptera. Därmed kan vi också reducera de offentliga utgifterna för alla dem som är arbetslösa, och förbättra inkomstsidan.

Skatten på kapital, och särskilt fastighetsskatten, behövs inte. Fastighetsskatteutredningen visade att fastighetsskatten inte passar in i det svenska skattesystemet. I andra länder har man det i stället för exempelvis kommunal inkomstskatt. Här har vi det dessutom. Det beror på att den socialdemokratiska skattepolitikens innebär höjda skatter och nya skatter. Man låter fastighetstaxeringen slå igenom fullt ut.

Hittills har de drabbade, – de är ganska många som vi har sett i TV och tidningar – fått två besked av socialdemokraterna. Göran Perssons planeringschef har sagt: Ta ett lån för att betala skatten. Några av de socialdemokratiska ledamöterna i skatteutskottet har sagt: Vi får väl fixa bidrag så att man får råd att betala skatten. Bortsett från att det är ansvarslost och omoraliskt är det det, Göran Persson, som leder Sverige in i det ekonomiska moraset.

Vi måste inse att fastighetsskatten inte passar in i det svenska systemet. Samtidigt måste vi vara realistiska nog att inse att det inte går att ställa ut löften om att slopa fastighetsskatten inom överskådlig tid, därför att statsfinanserna är ett problem. Varje skattesänkning måste finansieras fullt ut. Men vi skall inte höja fastighetsskatten, som Socialdemokraterna gör, och vi skall inte låta de regionala effekterna bli sådana att människor drabbas av trefaldigt ökade taxeringsvärden och skatter.

Jag ser att Göran Persson inte är särskilt intresserad, men jag är intresserad av dessa människors situation.

Varför kan man inte höja gränsen för uttag av förmøgenhetsskatt för vanliga människor? De som har mindre inkomster och villor som kostar mycket får ju en stor förmøgenhet, och det leder till att de måste betala förmøgenhetsskatt.

Konstaterandet finns här: Socialdemokraterna är beredda, tillsammans med Centerpartiet eller andra partier, att låta det här slå fullt ut. Det finns då en chans – flera partiers representanter skall senare gå upp i talarstolen – att skapa en majoritet, därför att vi har en minoritetsregering. Det finns fortfarande möjlighet att reducera effekterna och se till att de som drabbas inte drabbas så hårt.

(Applåder från åhörarlåktaren)

Anf. 4 TREDJE VICE TALMANNEN

Meningsyttringar från åhörarlåktaren är inte tillåtna.

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 5 ROLF KENNERYD (c)

Herr talman! Fastighetsskatten höjs nästa år genom höjda taxeringsvärden och genom att skattesatsen höjs med 0,2 %. Förändringen påverkar många människors vardagliga ekonomi på ett påtagligt sätt. Det är därför naturligt att vi ägnar dagens debatt åt denna viktiga fråga. Det är samtidigt viktigt att vi sätter in den här debatten i rätt perspektiv. Den nödvändiga saneringen av statsfinanserna kräver uppoffringar av alla i vårt samhälle.

Nedskärningar i socialförsäkringarna, skärpta krav i arbetslöshetsförsäkringarna samt besparingar i skolor, på sjukhus, i äldre- och barnomsorg är exempel på uppoffringar för stora grupper i vårt samhälle.

Besluten har krävt handlingskraft och mod hos de politiker som påtagit sig ansvaret för den viktiga budgetsaneringen.

Uppoffringarna görs dess bättre inte förgäves. Den inledda saneringen av vårt budgetunderskott har, tillsammans med inrikespolitisk stabilitet och en god utveckling i näringslivet, lett till betydande räntesänkningar. Jämfört med läget i april har obligationsräntorna sjunkit med drygt 2 procentenheter. Ytterligare sänkningar av räntan ligger inom räckhåll, men det förutsätter att vi förmår hålla fast vid en fortsatt budgetsanering.

För småhusägare och andra medborgare är det oerhört viktigt att vi nu inte äventyrar den nuvarande rätetrenden genom ofinansierade skattesänkningar. För flertalet betyder detta långt mera än de skattehöjningar som i dag diskuteras. De som nu försöker ge sken av att deras politik skulle innebära att medborgarna nästan helt skulle slippa höjda fastighetsskatter måste alltså leva upp till kravet på att anvisa en konkret finansiering. Och här räcker det inte med flummigt tal om att finansieringen ryms inom respektive partis budgetalternativ. Det måste också skapas politiska majoriteter för en sådan finansiering.

Vi är från Centerpartiets sida beredda att diskutera förändringar i fastighetsskatten. Vi medverkade inte till beslutet om höjningen av fastighetsskattesatsen. Det beslutet fattades under regeringens vänster-sväng förra hösten, med Vänsterpartiets och Miljöpartiets medverkan.

Det hål som uppstår i statens budget om vi skulle sänka fastighetsskatten igen måste muras igen med annan budgetförstärkning. Vi vet nämligen att ofinansierade skattesänkningar ofelbart skulle leda till att de flesta som nu drabbas av höjd fastighetsskatt drabbades ännu värre av höjda räntor och deras effekter.

Herr talman! Vi anser att ansträngningarna i första hand måste inriktas på att rätta till skevheterna och orättvisorna i taxeringsförfarandet. Vi anser att detta är viktigare än att sänka skattesatsen, framför allt därför att det är taxeringsförfarandet som ger de flesta och de största förändringarna i fastighetsskattenivån.

Vi har framför allt genom ett idogt arbete av vår förre centerriksdagsledamot Rune Torwald i Göteborg kunnat påvisa mycket kraftiga brister i underlaget för taxeringen i vissa värdeområden i Göteborgs stad lika väl som i närliggande skärgårdsområden. Skattebetalarnas förening har sedermera gjort liknande iakttagelser inom Stockholms-

området. Det finns anledning att anta att dessa förhållanden finns litet varstans i landet.

Det synes därför helt nödvändigt att skattemyndigheten gör en förnyad genomgång av underlagen, och i områden med alltför få eller alltför ojämna och varierande underlag för köpeskillingsstatistiken är det nödvändigt att man gör förnyade skälighetsbedömningar.

Jag vill i detta sammanhang beklaga att riksdagen mot vår vilja för ett antal år sedan beslöt att helt ta bort lekmannainflytandet i fastighets-taxeringsnämnderna. Det går inte att ersätta det sunda förnuft och den lokalkännedom som dessa lekmän besatt med enbart byråkrater och datorer.

Det är också helt nödvändigt att göra justeringar i de värdeområden där värderingsunderlaget till betydande del härrör från fritidshusförvärv med höga köpeskillingar. Det rör t.ex. merparten av våra skärgårdar. Det rör t.ex. också Åre i Jämtland och Österlen i Skåne, och det finns många andra exempel. I dessa s.k. attraktiva områden är det orimligt att de permanentboende automatiskt skall smittas av köpstarka fritidshusspekulanter. Den attraktionskraft som t.ex. ett strandnära läge i Bohusläns skärgård utgör för sommarboende höginkomsttagare förbyts ju för övrigt till dess motsats under höststormar och vintersnöglopp för den åretruntboende yrkesfiskaren eller hantverkaren.

Det finns alltså goda skäl för att permanentboende i dessa områden ges ett reducerat taxeringsvärde. Den närmare tekniken bör ytterligare diskuteras och övervägas. Jag noterar finansministerns beredvillighet på detta område.

(Applåder)

Anf. 6 ISA HALVARSSON (fp)

Herr talman! Många människor hör av sig om fastighetsskatten, för-tvivlade och ursinniga. Varför gör ni inget? säger de. Vi har från Folkpartiets sida verkligen försökt. Visserligen anser vi att en viss höjning av fastighetsskatten är ett rimligt inslag i ett samlat program för att klara budgetunderskottet, men vi kan inte acceptera en politik som driver människor från hus och hem.

Effekterna av den aktuella höjningen av skattesatsen måste, som vi föreslog redan i december förra året, mildras genom att den skjuts framåt.

Kravet om att undanröja höjningen av fastighetsskatten till 1,7 % nästa år återupprepade jag för någon vecka sedan i skatteutskottet. Socialdemokraterna, Centern, Vänsterpartiet och Miljöpartiet röstade emot detta.

Socialdemokraterna, Centern och Miljöpartiet röstade vid samma tillfälle även ned ett förslag om att underlaget för uttag av fastighets-skatt skulle reduceras för permanentboende i attraktiva lägen.

I våras röstade Socialdemokraterna, Centern och Miljöpartiet ned ett förslag om att prioritera arbetet med att finna en lösning på de problem som fastighetsskatten för med sig i vissa attraktiva lägen. Vi krävde då, och gör det även nu, att regeringen skall göra en genomgång av fastighetsbeskattningens effekter för bl.a. skärgårdsbefolkningen och

Prot. 1995/96:20

9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

ange möjliga lösningar. Den samlade effekten nästa år av den ökade fastighetsskattesatsen och den rullande taxeringen gör att många kan tvingas sälja sina fastigheter av ekonomiska skäl. Det gäller inte minst människor som i hela sitt liv bott i skärgården och längs kusten. De bor i hus och gårdar som funnits i släkten i flera generationer. De har försörjt sig som fiskare, småföretagare och småbrukare. Många pensionärer, som hela livet på något sätt hankat sig fram, inte legat samhället till last och nu inte har någon ATP, har inte råd att bo kvar. Det kan också gälla unga barnfamiljer som vill leva kvar där deras förfäder bott och där de har sina rötter.

Den nya fastighetsskatten drabbar den bofasta skärgårdsbefolkningen som ett dråpslag och är ett svek mot hårt arbetande kustbor. Att säga till dessa pensionärer att de sitter på en förmögenhet och uppmana dem att låna till skatten är som att slå dem på käften.

Det är uppenbart att om det inte blir en förändring av reglerna kommer detta att få till följd att många tvingas sälja sina fastigheter. Skärgården kommer att avfolkas från permanentboende. Vi måste alltså genom politiska beslut underlätta för skärgårdsbor att även fortsättningsvis kunna bo i denna för Sverige unika miljö.

Attraktiva områden är dessutom ofta områden där just vi politiker skapat detta efterfrågetryck genom byggnadsförbud vid vatten och stränder. Detta har sedan pressat upp priserna på befintliga hus, som köpstarka stadsbor och utlänningar sedan stått i kö för att köpa.

Jag anser också att det behövs en översyn av utfallet av den senaste fastighetstaxeringen. Det finns alltför många exempel på hur relativt enkla hus fått stora höjningar av taxeringsvärdet.

Så här uttalade sig en man i Göteborg:

Jag har verkligen inte någon exklusiv kåk med cappuccinobad eller vad det nu heter. Men jag har dusch förstås, och en otät grund som det blåser friskt igenom. Nu har jag inte råd att bo kvar i det hus jag bott i hela livet.

Ett annat märkligt inslag i fastighetsbeskattningen är att skatt tas ut även på mark som upplåts genom tomträtt, dvs. att den enskilde fastighetsägaren får betala skatt för kommunens egendom. Detta måste ändras.

Många fastighetsägare kommer nu också på grund av taxeringsökningen att dessutom få förmögenhetsskatt. Från Folkpartiets sida kräver vi att sambeskattningen av förmögenhet avskaffas. Inom förmögenhetsbeskattningen finns den sista kvarlevan i vårt skattesystem av den föråldrade syn på kvinnor som förr genomsyrade hela samhället.

Avskaffa alltså sambeskattningen av förmögenheten! Fullfölj inte höjningen av fastighetsskatten nästa år från 1,5 till 1,7%! Hitta en lösning på problemen för permanentboende som råkar bo i attraktiva områden!

Det är märkligt att människan kan åka till månen samtidigt som vi inte skall kunna underlätta för strävsamma människor att bo kvar i sin hembygd. Det finns lösningar, så börja jobba, herr minister!

(Applåder)

Anf. 7 LARS BÄCKSTRÖM (v)

Herr talman! Fastighetsskatten och särskilt taxeringen leder alltid till mycket debatt. Inte här i riksdagen, men utanför riksdagen debatteras det oerhört mycket. Det är därför bra att vi i dag har en debatt om fastighetsskatten. Då blir läktarna fyllda. Kammaren blir fylld, herr talman. Så det är bra när vi för viktiga debatter.

Men varför diskuterar man fastighetsskatten så mycket utanför riksdagen, bland folk i allmänhet? Jo, det beror på att den skiljer sig från de flesta andra skatter. Dessa är ju skatter på inkomster som man har under året – kapital- eller inkomstskatt – eller också skatt på sådant som man köper under året, dvs. moms.

Fastighetsskatten däremot är en skatt på en beräknad, teoretisk värdeökning, en ökning som man egentligen inte kan konsumera för förrän man sålt sin fastighet. Någon kritiker har formulerat problemet så här: Man kan faktiskt inte äta tapeter. Och det är ju sant! Det är detta faktum som gör att fastighetsskatten är så svårsmält för så många.

Men även om den är en knepig skatt, herr talman, så har man fastighetsskatt i nästan alla länder. Och i nästan alla länder är den här skatten kommunal.

Göran Persson talar här om hur viktigt det är med fördelningspolitik, och det har Göran Persson otroligt rätt i. Men, Göran Persson, fastighetsskatten har inte någon klar och entydig fördelningsprofil. Visst har höga taxeringsvärden ett samband med höga inkomster; det är alldeles kristallklart och sägs i alla utredningar. Men alla utredningar säger också att låginkomsttagare betalar en högre andel av sin disponibla inkomst i fastighetsskatt än höginkomsttagare. Det är också ett faktum.

Det finns alltså två sidor av fastighetsskatten. Det sägs bl.a. i den utredning som Socialdemokraterna tillsatte. Detta är alltså ett problem.

Nu finns det en ny utredning, och det är väl bra. Vänsterpartiet anser nämligen att fastighetsskatten behöver ses över totalt. Vi menar att den egentligen borde överföras till kommunerna. Då skulle man få ett samband med all den service som kommunerna ger – vattenledning, gator, belysning etc. – som gör att man kan utnyttja sin fastighet. Och då skulle vi också EU-anpassa oss, Göran Persson. Det vore väl bra, för Göran Persson brukar ju säga att det är viktigt med EU-anpassningen.

Jag vill fråga moderater och socialdemokrater: Är ni beredda att pröva att flytta över den här skattebasen till kommunerna? Det vill Kommunförbundet, men vad vill moderater och socialdemokrater? Ni har ju gott om tid i den här debatten.

Vad vi egentligen skall diskutera i dag är akuta, konkreta problem. Här har vi i Vänsterpartiet vårt ansvar. Vi står entydigt fast, Göran Persson, vid uppgörelsen mellan Vänsterpartiet och Socialdemokraterna om att höja skattesatsen med 0,2 procentenheter. Det står vi fast vid. Det behövde göras eftersom alternativet var värre: att i stället drabba en grupp boende med en nedtrappning av räntebidragen. Det skulle ha varit ännu tuffare för den gruppen, så det här var rimligt.

Men, Göran Persson, vi hade hellre sett att man tagit in dessa pengar genom att sänka grundavdraget för dem som tjänar över

Prot. 1995/96:20

9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

200 000 kr eller genom att höja bolagsskatten till 30 %, vilket också skulle vara en EU-anpassning. *Det* hade varit ännu skarpare fördelningsspolitik, Göran Persson. Moderaterna hade naturligtvis absolut inte gått med på det, men vi som är så måna om fördelningsspolitiken, Göran Persson, borde väl ha kunnat enas om det. Men det gick inte.

Sedan finns det också de som vill utnyttja dagens problem med fastighetsskatten för att argumentera för allmänna skattesänkningar. Det är vad Moderaterna gör. De talar egentligen inte om fastighetsskatten; de talar om att man skall sänka skatterna allmänt sett. Detta säger vi nej till eftersom det då uppstår stora hål och räntorna stiger i höjden. Alternativt vill de ha ännu hårdare neddragningar på den sociala sektorn, och det säger vi i Vänstern också nej till.

Men det problem som vi har i dag är egentligen ett problem kring fastighetstaxeringen. Detta tog vi i Vänstern upp redan i våras. Vi sade då tillsammans med Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna att ett förslag från regeringen borde begäras. Det sade Centern, Socialdemokraterna och Miljöpartiet här i kammaren nej till.

Ni hade fel, och det inser ni nu. Hade ni röstat med oss hade det blivit en beställning till Göran Perssons regering att leverera ett konkret förslag. Vad värre är: Man gjorde om samma fel i skatteutskottet för några veckor sedan. Samma majoritet – Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Centerpartiet – vägrade att ta ett utskottsinitiativ i den här frågan.

Nu är det egentligen för sent. Men, Göran Persson, det är aldrig för sent för den som vill göra bot och bättring – Göran Persson är intresserad av Skriften, eller hur? Det går alltså att få någonting att hända från regeringens sida, och jag hoppas på det. Göran Persson kallade nyss dem som protesterar för protestanter, med litet glidning. Då så, Göran Persson: Var inte så katolsk utan fundera på ändringar, för det kan vi göra.

Vi i Vänsterpartiet är beredda att ställa upp på konstruktiva lösningar på alla sätt och vis, Göran Persson. Vi sätter oss gärna i en beredningsgrupp och diskuterar både tillfälliga och permanenta lösningar på de här problemen. Kalla, så kommer vi. Eller, om ni inte kallar: Lagg konkreta förslag till riksdagen som vi kan motionsbehandla.

Göran Persson sade: Vi lägger inte problemen åt sidan. Nej, men det tycks som om ni rullar dem framför er, och det är inte heller bra. Vi hoppas alltså: Bjud in till konkreta överläggningar eller lägg en proposition.

(Applåder)

Anf. 8 RONNY KORSBERG (mp)

Herr talman! Inte nog med att man skall komma långt ner på talarlistan för att man tillhör ett parti som inte är så stort, man skall också komma efter en sådan utmärkt talare som Lars Bäckström. Men det har sina fördelar också. Det mesta är ju redan sagt, och det kan vara bra om man vill spara tid. Det finns dock en del som inte har sagts ännu.

Många talare har här uppehållit sig vid två olika saker. Det sägs att det här är en intäkt för att försöka få ned den allmänna skattenivån och

gynna dem som kanske inte behöver någon skattesänkning. Andra värnar om dem som får problem, eftersom det här skattesystemet är utformat som det är.

Vi beskylls här bl.a. för att ha varit med och bidragit till att vi inte såg att de här farorna skulle uppstå osv. Men visst gjorde vi det. Vi har länge talat om att man borde göra någonting åt det här. De människor som bor i attraktiva skärgårdsområden kommer att råka illa ut. Det är emellertid skillnad på hur man löser problemen. Man kan inte göra hur som helst. Det får konsekvenser. För de flesta människor är boendet viktigt. Det har ett slags särställning.

Innan jag går in på de akuta problemen skulle jag vilja ta upp en annan fråga. Det kanske är så att man skall se det här som signaler om att det är något grundfel i själva systemet, någon har varit inne på det. Är det egentligen så klokt att basera värdet för en fastighet på vilket värde andra har fått ut när de har sålt en fastighet, en fritidsfastighet? Det är det som är orsaken till att taxeringsvärdena stiger så kraftigt i vissa områden. Det kanske vore klokt att fundera över om vi i stället skall göra en annan koppling. Som Lars Bäckström sade är det inte självklart att man kan äta tapeter, även om det möjligen skulle motsvara kraven på en fiberrik kost.

Om man tänkte efter vad vi har den här skatten till, borde man då inte fundera över om det inte vore klokare att koppla skatten till något som är verklighetsanknutet? Det är det som finns på den kommunala nivån. Tanken att återföra det här till ett slags kommunal beskattning blir på det sättet ganska tilltalande. Man skulle kunna få en direkt koppling till den infrastruktur som man är beroende av för sin fastighet och sitt boende. Det här skulle också ge en del fördelar i styrningshänseende, eftersom man från kommunernas sida skulle kunna gynna dem som man vill gynna. Om man i dag t.ex. investerar i en fastighet på ett miljöriktigt sätt – isolerar eller installerar värmepump – får man straffskatt. Det anses nämligen som en större förmögenhet. Det kan inte vara riktigt rimligt när vi säger att vi borde försöka få bättre hus i stället.

Jag tycker att det finns all anledning att fundera över kopplingen, och jag tycker att det skulle kunna utredas med sikte på att ha ett förslag till hur man skulle kunna förändra hela fastighetsbeskattningen. Men nu har vi de problem vi har i dag. Det beror på att några faktorer sammanfaller. Det enda vi från Miljöpartiets sida är intresserade av är att hjälpa de permanentboende i de områden där dessa problem finns – där priserna på andras försäljningar trissar upp kostnaderna. Det är egentligen helt orimligt. Jag noterar med tacksamhet att Göran Persson nämnde att man tänker minsann inte alls lägga de här problemen åt sidan. Det vore konstigt om man gjorde det. Det tar vi som en intäkt för att det kommer att ske någonting.

Vi har redan tidigare sagt att vi tycker att fastighetsskatten generellt sett är för hög. De här höjningarna är litet för höga. Vi hade andra förslag till hur man skulle kunna sanera statens finanser. Det är oerhört viktigt att konstatera att vi inte har utrymme för att sänka skatterna generellt. Vi har ett stort underskott. Vi ville t.ex. höja koldioxidskatten i stället. Det hade varit ett bättre sätt, men det fick vi inte igenom. Nu

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

ser verkligheten ut som den gör. De människor som i dag är permanentboende i de här områdena borde kunna få någon form av reducering så att förmögenhetsskatten inte läggs på taxeringsvärdet och den skatt man får betala. Det borde också vara möjligt att skjuta denna skatt något framför sig. Fastighetsskatten kan sänkas, men man kan betala litet högre skatt när man säljer huset. Då vet man vilket värde det gäller.

Vi är mycket beredda att diskutera den typen av förändringar för att lösa problemen för de som bor i skärgårdsområden och andra attraktiva områden. Några större generella skattesänkningar har vi tyvärr inte råd med.

Anf. 9 MICHAEL STJERNSTRÖM (kds)

Herr talman! 2,3 miljoner ägare till villor, radhus och fritidshus har erhållit underlag för årets fastighetstaxering. Aldrig tidigare har taxeringsvärdena ökat samtidigt som fastighetsskatten har höjts. Taxeringsvärdena höjs med 26 % och fastighetsskatten med 13 %, vilket innebär en höjning med hela 43 %. Dessutom genomförs för första gången en årlig indexuppräknings. Resultatet för många som berörs är både orimligt och orättvist, framför allt för dem som bor i storstäder och skärgårdar.

Många barnfamiljer, pensionärer med låga inkomster, de som har köpt sina hus när priserna stod som högst 1989–1990 och familjer som drabbas av arbetslöshet kommer helt enkelt inte att ha råd att bo kvar i skärgårdar och storstadsområden. Vi måste komma ihåg att 75 % av alla barn bor i villa. Det är således inte enbart ”rika” människor som bor i småhus. Regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet bäddade för en ny ”flyttlasspolitik” i och med att de drev igenom beslutet om en kraftigt höjd skatt på småhus. Oändliga tragedier kan uppstå med en ny fastighetskris som yttersta konsekvens.

När effekterna av fastighetsskattehöjningen nu är kända borde det få de ansvariga att tänka till. Det kraftiga uttaget av fastighetsskatt som kommer att ske är inte rimligt. Jag uppmanar regeringen, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet att tänka om! Låt oss skapa en majoritet i riksdagen för att låta fastighetsskatten ligga kvar på 1,5 % av taxeringsvärdet och för att hitta en lösning för permanentboende i attraktiva områden.

I skärgårdar, längs kusterna, på skidorter och andra områden som berörs av mycket kraftiga höjningar av fastighetsvärdena utgör den höjda fastighetsskatten ett stort problem. Våra kuster blir ett reservat för rika samtidigt som skatten tvingar bort bönder, hantverkare, butikägare och fiskare. Inser inte finansministern att detta är ett problem? Vill socialdemokraterna verkligen skapa denna segregering?

Den senaste taxeringen innebär att skillnaderna ökar mellan lågprisorter och högprisorter, vilket talar för att förändringar genomförs skyndsamt i storstadsområden och skärgårdar. Detta kan i någon mening uppnås genom att man slopar skatten på marken över visst taxeringsvärde eller halverar skatten på marken över visst taxeringsvärde.

Vidare finns det en modell som tillämpas på Bornholm med ett skatte-
tak för bofasta i turistområden.

En partikamrat till mig, Tuve Skånberg, har ställt en fråga till fi-
nansministern som skulle besvaras i tisdags. Frågan gällde om Lex
Bornholm kan vara något för Sverige, men det verkar inte som om han
kommer att få något svar. Kanske kan finansministern svara här i dag i
stället och inte bara titta på problemet?

Jag anser att vi måste ha en takregel som begränsar uttaget av fas-
tighetsskatt. Ett begränsat fastighetsskatteuttag på maximalt ett halvt
basbelopp, ca 17 000 kr, för bofasta i småhus är ett bra förslag. Det
finns alltså olika modeller för att lösa problemet. Är finansministern
beredd att medverka till att vi får en takregel?

Enligt en artikel i Dagens Nyheter ger planeringschefen vid Finans-
departementet, Knut Rexed, bl.a. följande råd till dem som anser att
fastighetstaxeringen är orimlig: ”Överväg att ta lån på bostaden, om
alternativet är att sälja den.” Det är intressant att Finansdepartementet
som anser att Sverige skall minska sina skulder och underskott uppma-
nar småhusägare att ta lån för att klara av skatten. Jag måste fråga fi-
nansministern om det är rimligt att människor skall behöva ta lån för att
klara fastighetsskatten?

Det finns beräkningar på hur efterfrågan av bostäder påverkas av
ökade boendekostnader. Peter Englund, professor i ekonomi i Uppsala,
fann att skatthöjningen leder till ett efterfrågebortfall motsvarande 5 %
av beståndet. Det motsvarar 75 000 småhus. I år byggs det ca 3 000
villor. Därmed är småhusbyggandet borta för kanske tio år framåt.
Socialdemokraterna lägger en död hand över småhusindustrin. De
statliga miljarder som läggs på byggstimulans lär alltså mer än väl
motverkas av de skatthöjningar på boendet som samtidigt beslutas.
Som vanligt verkar den vänstra regeringshanden inte veta vad den
högra gör.

Småhusbeståndet är före skatthöjningen värt ca 1 100 miljarder
och belånat till ca 50 %. Ett prisfall på 10 %, dvs. 100 miljarder leder
till att 20 % av småhusägarnas egetkapital försvinner. De många unga
familjer som har en hög belåning på 70–80 % drabbas ännu värre.
Deras eget kapital försvinner kanske med hälften, och en del tvingas
sälja till underpris.

Vad får då den minskade efterfrågan av bostäder och minskat eget
kapital för effekter? Det leder till att nybyggandet minskar kraftigt, och
jag som trodde att socialdemokraterna ville stimulera byggandet. Vi-
dare leder hushållens minskade kapital till att man ökar sitt sparande
för att kompensera minskningen, och jag som trodde att socialdemokra-
terna ville öka hushållens konsumtion.

Vad händer med Göran Perssons kalkyler över svensk återhämt-
ning? Finansministerns framtidsoptimism bygger på att det privata
sparandet halveras på några år.

Göran Persson talar om neutralitet när det gäller boendeförmer. I en
statlig utredning SOU 1992:11 står att om det skall vara neutralitet
skall skatten på småhus vara två tredjedelar av skatten på hyreshus.
Den skall inte bara frysas, den skall sänkas.

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

En höjning av skatten med 43 % på småhus är en mycket farlig politik i det läge som vi nu befinner oss i. Att bo i småhus skall inte behöva bli lika farligt som att köpa egna aktier – ett högriskprojekt. Är finansminister Göran Persson verkligen beredd att köra människor ut ur deras hus och hem? Före valet lovade han att fastighetsskatten inte skulle höjas. Vad det löftet var värt vet vi i dag.
(Applåder)

Anf. 10 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Applådernas styrka efter det senaste anförandet säger en del om dess innehåll. Det var ett av de rörigaste anföranden jag hört, herr Stjernström. Jag vill ha svar på ett par frågor för att kds inte skall sprida sina mest fantastiska påståenden. Ni vill sänka uttaget från 1,7 % till 1,5 %. Det kostar ungefär 2,5 miljarder kronor. Håller ni fast vid ert ursprungliga förslag, att det skall finansieras genom att de hus som är byggda under de senaste åren tar den bördan? Är det detta ni står för?

Jag riktar samma fråga till Isa Halvarsson, som också tog upp ärendet. Michael Stjernström vet ju så mycket om hur det går till på fastighetsmarknaden. Berätta då hur försämrade avdrag, som ju var Stjernströms politik för ett år sedan, stimulerar byggandet och underlättar för dem som bor i småhus. Passa på att berätta också hur de höga räntor som Stjernströms politik medverkade till har underlättat för boendet och byggandet. Var så god och tala om det här i talarstolen!

Lars Bäckström ligger i samma fälla som Michael Stjernström. I gårdagskvällens Rapportsändning lyckades han med bedriften att ansluta sig till Stjernströms förslag om att man skall ha ett tak för uttag av fastighetsskatt. Lars Bäckström, ledamot i skatteutskottet, sade så här i Rapporten i går: Man sätter en maximigräns för hur hög skatten får bli. Jag tror inte att regeringen i längden kan stå emot det tryck som vi kan utveckla från Vänstern och borgerlig opposition.

Så långt Lars Bäckström i gårdagens TV-debatt.

Det innebär att alla som har en villa med ett taxeringsvärde över 1 miljon kronor får en skattesänkning och alla därunder får skattehöjningar. Björn Borg jublar och alla andra som har de verkligt vackra och stora husen. Men är det en politik som kännetecknar kds? Det borde rimligen vara så att man skall bära varandras bördor. Är det en politik som kännetecknar ett vänsterparti som påstår sig stå för fördelningspolitik? Vänsterpartiet opportunisterna!

Slutligen några ord till Bo Lundgren, som hade en första omgång som inte tog sig riktigt. Det var därför att jag har den fula ovanan att påpeka sådant som han har gjort förut. Det brukar aldrig uppskattas i debatten med Bo Lundgren. Jag pekade på de två utredningar som tog upp det problem som vi diskuterar i dag och som Bo Lundgren hade att hantera, nämligen hur de som är fastboende i attraktiva områden skall ha en lägre beskattning och hur det skall hanteras. Det fanns förslag på hans bord, men han gjorde ingenting. Varför, Bo Lundgren? Berätta det här i kammaren. Hela kampanjen bygger på dessa människor som bräckjärn för att bryta upp skatterna för dem som har det bäst ställt. Varför gjorde ni ingenting när ni kunde?

Bo Lundgren säger att det handlar om den socialdemokratiska avundsjukepolitiken. Det är totalt fel. Bröderna Rausing och andra som inte velat betala skatt i Sverige är självklart välkomna tillbaka. Att genomföra så stora besparingar och försämringar som vi har genomfört i det sociala trygghetssystemet utan att samtidigt begära att de som har det gott ställt skall betala litet extra i skatt är inte avundsjukepolitik, utan det är någonting som är i samklang med uppfattningen om rättvis fördelning hos minst 70-80 % av svenska folket.

Debatten om fastighetsskatten sammanfattas bäst i Bo Lundgrens eget uttalande om att det är avundsjukepolitik. Nej, det är det inte.

Sedan säger Bo Lundgren att man inte skall ställa ut några ofinansierade löften. På väg in i kammaren i dag får jag i min hand ett flygblad från Moderaterna: Nej till höjd boskatt. Moderaterna har i utskottet lagt fram ett förslag som kostar 4 miljarder. De har inte klarat att visa hur det skall finansieras. Moderaterna i Stockholm säger: Gå med oss. Vi moderater har protesterat mot Socialdemokraternas höjning av fastighetsskatten. Vi anser i stället att den skall avskaffas.

Det budskap som Bo Lundgrens partikamrater sprider utanför kammaren innebär 20 miljarder kronor mer i kostnader. Det är halva försvaret, för att ta något som Moderaterna brukar måna om. Det är mer än vad hela barnbidraget kostar. Så drivs Moderaternas politik när man frikopplad från ansvar skall utnyttja varje tillfälle till att attackera de offentliga finanserna. Offentliga finanser i balans är grundförutsättningen för att vi skall klara välfärdssamhället, vård, omsorg och utbildning. Då får också de som har det gott ställt vara med och bidra. Då skall de partier som ställer ut löften av det här slaget ställas till svars. Var så god och förklara, Bo Lundgren, vad ni menar.

Anf. 11 BO LUNDGREN (m)

Herr talman! Jag har suttit i Sveriges riksdag i 20 år, och jag har inte i någon av de debatter som jag deltagit i hört någon karakterisera meddebattörernas anföranden som röriga och säga att applådernas svaghet är någonting som karakteriserar anförandet som sådant. Det var inte länge sedan som Göran Persson ville brännmärka alla som hade en annan uppfattning än han själv. Jag tycker att det är litet övermaga. Göran Persson skulle kanske diskutera med oss på rimligare villkor i viktiga frågor.

När jag talar om avundsjukepolitik menar jag vad jag säger. När Göran Persson och hans parti i valrörelsen talar om kapitalägare och aktieägare som någonting som skall hållas nere skapar det en bild hos människor som tror på Göran Persson – det blir färre och färre, men än så länge är det en hel del – att det är någonting som inte behövs. Kapitalägare, var och en som sparar i allemansfond bidrar till att det svenska näringslivet kan byggas ut och till att få nya jobb för alla dem som är arbetslösa. Det är en farlig politik och driver Göran Persson in i att höja skatter, vilket försämrar förutsättningarna för nya jobb, i stället för att sänka skatten på arbete, vilket jag tycker är viktigt, för framför allt låg- och medelinkomsttagare för att vi skall kunna få fram de nya jobben och för att människor skall få en chans att bestämma över större

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

delen av sina inkomster. Han driver sig själv in i ett hörn, och det gör att han måste ta till skattehöjningar, som i sin tur ger negativa effekter. För inte är det väl bra att de som byggde upp Tetra Pak och IKEA flyttar från Sverige därför att skatterna är så höga? Då tappar vi möjligheten att beskatta avkastningen på deras förmögenheter. Dessutom förlorar vi i realiteten mycket mer – deras kompetens och duglighet.

Göran Persson sade i sitt första anförande ungefär så här: Det är ju allvarligt att Bo Lundgren inte vill bidra till att höja fastighetsskatten och se de negativa effekterna för väldigt många enskilda människor och hushåll. Det är litet märkligt egentligen med tanke på att Göran Persson före valet, i september månad 1994, sade att det inte behövdes någon fastighetsskattehöjning, vilket de flesta av oss kunde höra i Morgonekot i morse. Eller när Ingvar Carlsson skrev ett brev till väljarna och sade till dem att Socialdemokraterna inte skulle höja skatterna med mer än 3,7 miljarder kronor. Bara denna höjning som nu gäller fastighetsskatten är nästan 5 miljarder kronor. Socialdemokraterna försökte ju själva tona ner det, för de insåg att detta inte är någon bra politik, men så fastnade de i sin egen fälla.

I det fall vi nu diskuterar är det alltså enskilda människor som drabbas – ganska hårt. Jag bekymrar mig mindre om Björn Borg och dem som möjligen – man kan ju diskutera tillgångar hos olika personer – har stora tillgångar, än jag bekymrar mig om Dagny Johansson som beskrevs i Dagens Nyheter för några dagar sedan. Hon har en inkomst efter bidrag på 5 500 kr, och får en fastighetsskattehöjning från 4 350 kr till 11 300 kr ungefär. Det är hennes problem som är de allvarligaste.

Ett av Sveriges problem är de höga skatterna rent generellt. Då är det ju märkligt att Göran Perssons enda recept för att klara budgetbalansen är att höja skatterna som gör att vi inte får ner arbetslösheten – som i sin tur gör att utgifterna fortfarande är för stora – och som gör att räntan inte kommer ner tillräckligt mycket. Missstroendet mot Göran Persson gjorde ju i våras att räntorna steg rejält. Nu visar det sig att vi som vanligt i en sådan här konjunktur får en bättre och snabbare förbättring av statsfinanserna liksom vi när Göran Persson satt vid makten förra gången fick en dramatisk försämring av statsfinanserna från 1989–1990 och framåt.

Vi får alltså en förbättring som är snabbare nu, men den långsiktiga trovärdigheten finns inte där eftersom skatterna är så höga och utgifterna förblir så stora och arbetslösheten så hög. Därför måste vi bryta denna cirkel och sänka skatterna. Vi måste inse att utgifterna är problemet och faktiskt ta tag i utgifterna. Det är generellt.

Fastighetsskatten är en extra skatt. Många har sagt att denna skatt finns i andra länder. Ja, det gör den, men dessa länder har inte alla våra skatter. I många länder är den en kommunalskatt, vilket någon också har sagt, men då har kommunerna oftast inte andra skatter också vilket man ju till rätt stor del har i Sverige. Jag vill absolut inte kommunalisera fastighetsskatten som Lars Bäckström. Jag vill att den skall slopas på sikt. Men det är på sikt, Göran Persson, och det är när vi kan finansiera den krona för krona, inte förr, som jag sade i mitt första inlägg.

Jag vill också varna för att ha ett tak för uttaget av fastighetsskatt. En sak kan jag hålla med Göran Persson om: Jag är inte intresserad av en lösning som bara sänker skatten för dem vars villor nästa år är taxerade till litet drygt en miljon kronor. Ofta är det de som ligger under det som har de största problemen. Men då måste vi undanröja fastighetskattehöjningen. Då måste vi titta på hur vi skall värdera marken, för där ligger det stora problemet, i olika områden i Sverige, t.ex. i Österlen, Bohuslän och Stockholms skärgård, men också i andra kommuner inne i landet.

Om vi undanröjer hela eller en del av markvärdet vid beskattningen lindras dessa problem rejält. Och så skall vi höja gränsen för uttag av förmögenhetsskatt så att inte vanliga människor, som egentligen inte har någon förmögenhet, drabbas av den. Göran Persson, skulle det vara för mycket begärt att Göran Persson tar ett ansvar för Dagny Johansson och alla andra som drabbas hårt av denna skattechock?
(Applåder)

Anf. 12 ROLF KENNERYD (c)

Herr talman! Jag vill kort beröra en grupp som jag inte hann med i mitt förra anförande, nämligen de småhusägare som drabbas av förhöjd förmögenhetsskatt till följd av taxeringsvärdeshöjningen. Jag utgår ifrån, och jag bedömer som högst sannolikt, att den översyn av förmögenhetsskatten som nu sker i regeringskansliet resulterar i en särbeskattning mellan äkta makar. Det löser problemet för många, men jag anser vidare att grundavdraget i förmögenhetsbeskattningen bör höjas i enlighet med den praxis som vi tidigare har tillämpat vid väsentliga höjningar av taxeringsvärden på småhus.

Sedan vill jag kommentera ett par saker som har sagts i debatten. Centern avvisar olika takregler som lösning på de problem som nu har presenterats. De har aktualiserats i debatten av Michael Stjernström, som i avsaknad av egna förslag okritiskt hoppar på de förslag som har presenterats så sent som i går. Takregler som innebär att fastighetsskatten enbart skulle begränsas till halva basbeloppet medför att man enbart löser problemen för de mest exklusiva fastigheterna. Det erkänner ju t.o.m. Bo Lundgren. Man löser alltså inte alla de problem som ligger i taxeringsvärden som är mera normala, och därför avvisar vi det.

Jag har en fråga till Lars Bäckström m.fl. Vilket ansvar tar man genom att begära förslag från regeringen utan att själv ange några lösningar på problemen? Det är vad ni har gjort, historiskt sett, tillsammans med en del andra partiers representanter. Är inte det att göra det litet väl lätt för sig själv?

Vi använder andra arbetsmetoder. Vi sätter oss ner med representanter för regeringen och diskuterar konkreta åtgärder för hur man kan lösa det här problemet. Det är en metod som har den absoluta fördelen att den har möjlighet att leda till resultat och icke enbart lättfärdiga opinionsvinster.

Avslutningsvis, Bo Lundgren: Var ligger finansieringen när det gäller den skattehöjning som nu diskuteras och de övriga som Bo Lundgren berörde i sitt anförande? Nog vore det väl klädsamt, Bo Lundgren,

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

om vi i de efterföljande anförandena kunde få något litet exempel på vad det konkret skulle innebära för enskilda människor?

Anf. 13 ISA HALVARSSON (fp)

Herr talman! Centern och Miljöpartiet menar i dag att deras nej till lättnader för permanent boende i attraktiva områden skulle ha tolkats som ja, och det är ju bra, men faktum står ju i alla handlingar. Än har regeringen inte kommit med något förslag, och att döma av alla oförstående och provokativa svar som oroliga fastighetsägare fått från representanter för Finansdepartementet och från skatteutskottsledamöter eller från finansministern i dag har man inte heller haft för avsikt att komma fram med några förslag till lättnader. Upp till bevis!

Ändå skriver man i EU-programmet för mål 5b, Skärgården, att skärgården måste utvecklas och värnas genom en aktiv skärgårdspolitik som möjliggör för framtida generationer att få uppleva en levande skärgård. Skärgårdsutredningen framhöll också mycket starkt behovet av att lösa problemet med de höga taxeringsvärdena i skärgården. De beskrevs som ett hot mot överlevnaden.

I många kustsamhällen och på öar pågår en kamp för att få behålla skola, post och affär. Samhällets ena hand stöder den kampen med glesbygdsstöd och lokaliseringssöd. Den andra handen får då inte genom en orimlig fastighetstaxering hota själva existensen av permanentboende i dessa områden.

Vi är naturligtvis villiga att diskutera finansieringen, Göran Persson. Det viktiga är att göra något för de permanentboende i attraktiva områden, och det finns flera olika vägar att gå. Om inte annat borde det vara möjligt att hitta lösningar som innebär att dessa fastighetsägare får rätt till uppskjuten beskattning tills förmögenheten realiserats, dvs. villan säljs.

Människor som i generationer bott vid havet för sin utkomsts skull skall inte tvingas sälja sina hus i panik för orättfärdiga skattereglers skull. Speciallösningar för de bofasta fastighetsägarna i skärgården och andra särskilt attraktiva områden är ett sätt att komma tillrätta med problemet. Försäkra dem nu att så skall ske. Tvinga dem inte att sälja sina hus i panik, herr minister.

Anf. 14 LARS BÄCKSTRÖM (v)

Herr talman! Bo Lundgren säger att Göran Persson bara har ett enda recept – skattehöjningar. Men, Bo Lundgren, detta är grovt orättvist mot Göran Persson. Bo Lundgren har bara ett enda recept, och det är skattesänkningar. Men Göran Persson har ju många strängar på sin lyra. Han har ju t.o.m. slagit Bo Lundgren och Moderaterna när det gäller besparingar. Moderaterna vågade aldrig sänka akasseersättningen till 75 %. Men Göran Persson har många, många instrument i fördelningspolitiskt syfte.

Sedan säger Rolf Kenneryd att jag inte har några konkreta förslag. Men har alla här i kammaren hört Rolf Kenneryds konkreta förslag till insatser? Det har inte jag. Men Göran Persson är faktiskt en bättre lyssnare än Rolf Kenneryd, för han har ju kritiserat mitt konkreta för-

slag som Rolf Kenneryd inte har uppfattat. Men det beror väl på att Göran Persson tittar på TV.

Nu var det nog så att Göran Persson inte agerade som finansminister en stund utan återgick till de skolvalsdebatter som både han och jag förde en gång. Det är det medvetna missförståndets taktik. Men vi har ju båda två lämnat skolpolitiken. Eller hur, Göran Persson?

Vad jag talade om var de attraktiva områdena i skärgården. Det var ju om dem som vi hade en reservation. Det var ju den som innehöll förslaget om takregeln, som jag nu diskuterar. Men jag kan diskutera andra metoder. Göran Persson har ju idéer. Eftersom han säger att han inte har lagt problemet åt sidan, så måste han ju ha andra idéer. Vad är det då för andra idéer som finns i den utredning som Göran Persson talar om? Jo, en av idéerna är att man skall få låna till skatten. Är det bättre, Göran Persson?

Det finns en del varianter, men jag tror att den mest konstruktiva idén är att man inför en tillfällig takregel för de attraktiva områdena.

Men låt oss sedan diskutera fördelningspolitik. Göran Persson skall få rangordna inkomstbeskattning, förmögenhets- och fastighetsskatt. Vilken av skatterna har sämst fördelningsprofil när det gäller att omfördela från rika till fattiga? Jag tycker att rangordningen är fastighets-skatten, förmögenhetsskatten och sedan inkomstskatten. Men när Göran Persson argumenterade mot mig lät det ungefär som när KFMLR-arna diskuterade Feldts skattereform: Ni sänker skatterna för miljonärerna. Samma taktik övergick Göran Persson till när jag sade att fastighets-skatten inte är ett så där jätteskarpt fördelningsinstrument.

Detta är ett stort problem som vi kan diskutera sakligt. Jag deltar gärna i en sådan arbetsgrupp som Rolf Kenneryd efterfrågar. Jag ställer upp på det. Bara ring, så kommer jag.

Men det stora problemet som vi skall åtgärda är ju fastighetsskattorna i de attraktiva områdena, Göran Persson. Det är vi överens om. Sedan är det problemet kring själva fastighetstaxeringen, som nu är aktuellt. Det har förekommit felaktiga värdeområden på några håll, och marknadskännedomen har varit dålig. Ibland har taxeringsvärdena legat över 75 %, och det har ibland t.o.m. gällt marknadsvärdena. Detta beror ju till en del också på de stora besparingar som regeringen har genomfört i taxeringsförfarandet. 100 miljoner har man dragit in på det. Det har lett till kvalitetsförsämringar, vilket har drabbat en del. Låt oss därför också se över taxeringsförfarandet och särskilda åtgärder för attraktiva områden.

Låt oss göra en total genomsyn, Göran Persson, men under saklig debatt.

(Applåder)

Anf. 15 RONNY KORBERG (mp)

Herr talman! För dem som till äventyrs sitter kvar framför TV-apparaterna och för dem som råkar finnas kvar här i kammaren, vilka är betydligt färre än när debatten började, är det väl alldeles uppenbart att den här debatten som vanligt har kommit att handla om huruvida vi skall ha högre eller lägre skatter i landet och att om man bara sänker

Prot. 1995/96:20

9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

skatterna tillräckligt mycket, så kommer landet att blomstra. Så enkelt är det naturligtvis inte. Men de som drabbas och som egentligen är anledningen till denna debatt är inte särskilt betjänta av den här diskussionen, som man har hört så många gånger.

Låt oss hålla oss till problemet. Problemet är ju inte att vi har så höga skatter att de rika flyr landet. Det är inte det vi talar om nu. Problemet är ju att de som vill bo kvar i landet kanske tvingas att fly. Det är ju det problemet vi skall lösa.

Då dyker det upp sådana här fantastiska idéer som att man skall införa en takregel. Det är ju litet häpnadsväckande, för det kan ju bara betyda att de flesta som skulle omfattas av en sådan regel är de som inte behöver någon lättnad. Det vore ju mer rimligt att man såg över situationen för dem som har de lägsta värdena, att man började från botten och reducerade deras fastighetstaxeringsvärden. På det sättet skulle ju de omfattas som vi verkligen vill hjälpa.

Det handlar återigen om dem som bor i områden med detta marknadstryck, och som faktiskt får ett fiktivt värde på sin fastighet beroende på att det finns ett högt köptryck. Det är inte deras eget agerande som är orsak till att de får en högre beskattning. Så enkelt är det ju – det är en fiktiv skatt. Man kanske kan lösa problemen inom det befintliga systemet.

Som jag sade i mitt inledningsanförande kan man också fundera över om man skall koppla detta till någonting annat. Men nu befinner vi oss i den situation som vi gör. Att börja tala om att vi i det här läget skall sänka skatten generellt och ytterligare undergräva statens finanser, framstår åtminstone för oss i Miljöpartiet som fullständigt oacceptabelt.

Vi hade andra förslag på hur man skulle finansiera detta, men det fanns ingen majoritet för dem och då får vi acceptera läget som det är. Det har framförts många beskyllningar här ifrån andra talare om att vi i Miljöpartiet skulle ha motarbetat alla förslag till initiativ. Nej, vi har inte motarbetat konkreta förslag på hur man löser problemen för dessa människor. Vi välkomnar initiativ och diskussioner om hur man skall nå dessa människor som vi säger oss vilja värna – ingenting annat.

Om vi till äventyrs skulle hitta andra modeller av det generella slaget som undergräver finanserna, är det väl inte så svårt att räkna ut att räntan snart åter upp den eventuella sänkning av fastighetsskatten som man i så fall skulle åstadkomma. Det tror jag nog att de flesta förstår vid det här laget.

Anf. 16 MICHAEL STJERNSTRÖM (kds)

Herr talman! Jag måste tolka Göran Perssons utfall så att jag har trampat på en mycket öm tå. Göran Persson vill kanske brännmärka alla som kritiserar regeringens politik.

Genom att höja fastighetsskatten på bostäder från 1,5 % till 1,7 % har regeringen gått ifrån den överenskommelse om en nedtrappning av bostadssubventionerna som träffades med de borgerliga partierna 1992. Fördelningen har gjorts på ett sådant sätt att årgångar med höga kapitalkostnader får en lägre nedtrappning eller befrias helt.

Göran Persson kritiserar de förslag som flera partier lägger fram här i dag, t.ex. mitt förslag om att titta närmare på Bornholmsmodellen, som innebär ett skattetak för dem som varit bofasta i minst sex månader. Men Göran Persson har inga egna förslag.

Finansministern är tydligen helt oförstående inför problemet med de permanentboendes skattehöjningar i attraktiva områden. Vidare har han inte förstått de problem som en hög fastighetsskatt i kombination med en hög förmögenhetsskatt kan innebära.

En småhusägare som sedan länge bor i sitt hus finner plötsligt att han påstås sitta på en förmögenhet för vilken han skall betala skatt i reda pengar. En person från Värmdö kommun i Stockholms skärgård skrev ett brev till Göran Persson i våras om den orimliga beskattningen av skärgårdsfastigheter. I september fick han ett svar från finansministern som jag gärna vill citera några rader ur: "Förmögenhetsskatten riktar sig direkt till de personer som har bäst ekonomisk standard. Som socialdemokrat tycker jag att det är självklart att de som har en god ekonomisk standard skall betala mer skatt än andra, och därför är förmögenhetsskatten en av de mest ideologiska skatterna vi har."

Jag tror knappast att det är sant att finansministern uppvisar en sådan arrogans. Skärgårdsborna betalar genom fastighetsskatten upp till tio gånger mer för nyttjandeförmånen av sina fastigheter än vad man betalar för likadana hus på andra håll i landet. Att dessutom genom en förmögenhetsskatt av ideologiska skäl beskatta permanentboende i skärgården så hårt att de måste lämna sina hem är minst sagt tragiskt. Vi måste bl.a. få en särbeskattning av förmögenhet.

Pensionärer som under ett liv kämpat för att betala av lånen drabbas dubbelt – höjd fastighetsskatt och förmögenhetsskatt på taxeringsvärdet. Låna till skatten eller flytta, blir budskapet från regeringen till dem som lever på en mycket låg pension.

Jag tvingas efter dagens debatt konstatera att regeringen, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Centerpartiet inte vill medverka till att frysa fastighetsskatten på nivån 1,5 %. Vidare verkar det inte finnas någon vilja hos regeringen att föreslå en lösning för de permanentboende.

Jag tvingas också konstatera att jag inte har fått något svar från finansministern på följande frågor: Är det ett problem att enbart rika har råd att bo i skärgården i framtiden? Är det rimligt att människor skall behöva ta lån för att klara fastighetsskatten?

Jag är säker på att vi får anledning att återkomma till dessa frågor. Debatten kommer att fortsätta utanför detta hus.

Anf. 17 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Jag begärde, Michael Stjernström, i föregående replikskifte att få ett besked från er i kds om den sänkning från 1,7 till 1,5 % i skattesats som ni vill göra och om ni fortfarande tycker att den skall finansieras genom att de 2,5 miljarder kronorna läggs ut på hushåll som bor i hus producerade under de senaste tio åren – det var ju förslaget. Jag fick inget svar, tyvärr! Om svaret ges avslöjas ju om ni står fast vid det ni har sagt förut, att ni inte tycker att hela kollektivet, samtliga ägare av fastigheter, kan bära det – det kan de ensamma bära som är

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

mest skuldtyngda och som bor i hus av de senaste årgångarna. Det vore bra om kds i en fortsatt debatt kunde klara ut den saken.

Michael Stjernström har nu fått sällskap av Lars Bäckström vad gäller takregeln. Det var inget falskt citat, Lars Bäckström, och det var inget försök att missförstå, utan det var ett rent citat från gårdagens sändning i Rapport som uppenbarligen bekräftas av Lars Bäckström här i kammaren.

På den punkten har jag samma uppfattning som Bo Lundgren. Ett tak i det här sammanhanget löser inte problemet för dem som vi i dag diskuterar. De ligger ofta långt under det taket. Däremot skulle de som har orsakat problemet, Lars Bäckström, och som genom alltför höga och högt uppdrivna – många gånger fantasifulla – köpeskillingar lyft taxeringsvärdena med Lars Bäckströms förslag få en skattesänkning. Det är svårbegripligt hur detta går att förena med uppfattningen att man skall ha en rättvis fördelningspolitik.

Sedan några ord till Rolf Kenneryd som jag borde ha sagt i det förra replikskiftet om tiden hade medgett det. Det är möjligt att lekmannainflytandet vid taxeringen var något som vi inte skulle ha undvarit. Där finns nämligen ofta en kompetens som, precis som Rolf Kenneryd sade, varken datorer eller de som sitter långt från fastigheterna alla gånger känner till. Men detta är gjort och beslut är taget i riksdagen. Det tjänar kanske inte alltid att i den delen vara efterklok. Jag vill erkänna att när riksdagen tog det beslutet var det något som kanske inte var rätt tänkt.

Av Isa Halvarsson begärde jag, innan hon läste upp sitt sista inlägg här i talarstolen, att hon skulle replikera på det som rör Folkpartiets krav på en sänkning från 1,7 till 1,5 %. Var finns finansieringen? Är det på samma ställe som hos kds – hos de mest skuldtyngda hushållen, hos dem som bor i hus av de senaste årgångarna? Är det där som Folkpartiet sätter in stöten?

Det svarade man inte på. I stället kom man tillbaka och krävde besked av regeringen kring den punkt där jag redan i mitt inledningsanförande gav besked: Från regeringens sida kommer vi inte att låta det bero vad gäller de människor som kan visa sig ha hamnat i en knepig situation just därför att de är fast boende i attraktiva områden. Vi såg det problemet redan vid taxeringen 1989. Vi tillsatte utredningar. Utredningarna presenterade resultat. Då skall en regering naturligtvis reagera och agera. Det är inte särskilt många människor som det handlar om, och det är säkert ingen stor belastning på statskassan. Men den regering som skulle ha agerat och reagerat vid det tillfället hade en skatteminister som hette Bo Lundgren. Han fick utredningarna men gjorde inget åt saken.

Bo Lundgren har nu en replik kvar i den här debatten. Det är han som har begärt debatten utifrån just detta problem. Varför gjorde inte Bo Lundgren i regeringsställning det som han nu kräver att jag skall göra? Varför använde inte Bo Lundgren utredningarnas underlag för att vidta de åtgärder som var nödvändiga? Där är Moderaterna oss svaret skyldiga.

Moderaterna säger att det bara finns skattehöjningar i den socialdemokratiska arsenalen. Det är inte sant! Alla som har följt debatten

vet att vi också har tvingats genomföra utomordentligt svåra besparingar som varit långt ifrån populära och som väckt opinioner av ungefär samma omfattning och karaktär som fastighetsskatteförändringen väckte.

När man genomför en sådan här sak kan man inte bortse från att man utmanar olika intressen; det vore dumt. Det vore också kortsiktigt att tro att man när varje intresse gör sin röst hörd omedelbart måste backa tillbaka och ändra i förslagen. Då är man förr eller senare förbrukad, och då kommer man inte att kunna klara saneringen av statsfinanserna. Det som är uppenbart orimligt skall självklart rättas till. Det beskedet är givet i dagens debatt. Men för Bo Lundgren återstår fortfarande att ge ett besked: Varför agerade inte Moderaterna i regeringsställning?

Anf. 18 BO LUNDGREN (m)

Herr talman! Var och en som lyssnade på Göran Persson hörde vad han sade: Vi tvingas genomföra besparingar och neddragningar av utgifter.

Tyngdpunkten ligger på skattehöjningar. Det är med större glädje som Göran Persson höjer skatten för människor och företag och försämrar förutsättningarna för jobb. Det har han klarat rätt bra. Lars Bäckström sade väl: Ring, så kommer jag! Det var det som man gjorde i höstas när skattehöjningarna drällde över svenska folket – och allt är ännu inte känt.

Rolf Kenneryd frågade mig om finansieringen. Vi har ett alternativ som just innebär att vi skall sänka skatter och minska utgifter. Jag sade i skatteutskottet att vi är fullt beredda att diskutera olika former av finansiering. Vi har en ”meny” i det budgetalternativ som vi lagt fram och kan tänka oss att diskutera både det ena och det andra, om bara viljan finnes hos Rolf Kenneryd.

Göran Persson undrar varför jag inte gjorde något. Det är just vad jag gjorde. När vi tittar på de fastighetstaxeringar som genomfördes under min tid kan vi konstatera att vad gäller just hyresgästerna blev det en sänkning av fastighetsskatten. Carl Gustav Fernlund har bytt jobb på departementet. Men be honom ta fram de promemorior som handlar om hur markvärdet skulle reduceras för att man på det viset skulle kunna lindra de effekter som vi just nu diskuterar. Om inte annat så kan jag plocka fram den promemorian. Jag tog nämligen med ett exemplar från departementet. Göran Persson har över huvud taget inte tittat på den och vill heller inte göra något; det framgår av debatten.

Jag hade hoppats att den här debatten skulle leda till att pressen på regeringen faktiskt visade sig vara så stor att man insåg att något måste göras för Dagny Johansson och alla andra som drabbas av de enormt stora skatteökningarna – från de enskilda människornas utgångspunkt. Så är det tydligen inte. Göran Persson vill inte. Rolf Kenneryd och andra säger: Ja, vi vill kanske åtminstone litet.

Men ni tog inte chansen vare sig när skatteutskottet behandlade frågan eller i den här debatten, där vi skulle ha kunnat lägga grunden för en majoritet utan Socialdemokraterna.

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

För oss är det fortfarande självklart att fastighetsskatten inte skall höjas nästa år, att markvärdet måste reduceras som underlag för fastighetsskatten och att gränsen för förmögenhetsskatt omedelbart höjs så att man inte drabbas av förmögenhetsskatt till följd av fastighetstaxeringen.

Regeringens och Socialdemokraternas besked till svenska folket är Knut Rexeds ”låna för att betala skatt” eller möjligen vad några av de kvinnliga socialdemokratiska ledamöterna i skatteutskottet säger: Vi kan väl ordna litet bidrag, så att ni kan betala skatt.

Detta visar på en bristande respekt för de människor som drabbas och på en bristande insikt om Sveriges problem.

Anf. 19 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Jag tror att Bo Lundgren i denna sista replik presterade en avslöjande beskrivning av sin egen ministertid. Han mottog två utredningar, Fastighetsskatteutredningen 1992 och Skärgårdsutredningen 1994, som båda pekade på det här problemet. Han hade möjligheter att agera. Det blev en promemoria hanterad av en namngiven tjänsteman i Finansdepartementet. Men det är inte tjänstemännen, Bo Lundgren, som för ärenden till regeringssammanträdet, utan det är den ansvarige ministern som gör det. Den ansvarige ministern var under sin tid inte intresserad av att lösa det problem vi diskuterar i dag.

I dag är problemet däremot värt att diskuteras i en extradebatt. Det som det inte var meningsfullt att lösa 1992, blir politiskt intressant 1995. Men detta handlar inte om de människor som drabbades 1992, 1994 eller 1995 utan det handlar om att använda problemet som hävstång och bräckjärn för att attackera förmögenhetsskatten – avundsjukepolitiken, som Moderaterna kallar det för. Det är facit av dagens debatt.

Avslutningsvis, herr talman: Vi har genomfört en statsfinansiell sanering som saknar motstycke. Så djup var krisen. Vi har fått begära av människor att genomföra förändringar i sin livsföring som ingen annan svensk regering behövt göra i modern tid. Det har gällt dem som har haft mycket små ekonomiska omständigheter. Det har då även ställts krav, och det är viktigt, på att också de som har det bättre ställt skall vara med och bidra.

Den rättvisa fördelningen av bördorna är grundbulten för att det skall vara möjligt att i ett öppet, demokratisk samhälle med stark folk rörelsekaraktär ta den här typen av beslut genom en folkvald församling. Nu har vi gjort det. Det kan finnas felaktigheter. Men de som har litat på att Moderaterna skulle göra någonting åt detta tidigare, har blivit besvikna. De felaktigheter som finns kvar skall vi nu titta på tillsammans med de partier som har orkat ta ett helhetsansvar för Sveriges ekonomi. Det är beskedet från regeringen, och därmed är debatten om fastighetsskatten slut.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslöt kl. 13.33 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.30 då informationen från regeringen skulle börja.

Prot. 1995/96:20
9 november

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.30.

2 § Information från regeringen om narkotika och trafik

*Information från
regeringen*

Anf. 20 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Fru talman! Straffbestämmelser om rattfylleri och grovt rattfylleri finns i trafikbrottslagen. Bestämmelserna avser alkohol och samtliga andra medel, såväl narkotiska som andra, illegala och legala, som kan påverka förmågan att framföra ett fordon på ett betryggande sätt. Det är alltså fråga om allt från tung narkotika till olika allergimedie-

Enligt den allmänna straffbestämmelsen om rattfylleri döms den som framför ett motorfordon och då är så påverkad att det kan antas att han inte på ett betryggande sätt kan föra fordonet. Straffet är böter eller fängelse i högst sex månader. Om föraren har varit avsevärt påverkad eller framförandet har inneburit en påtaglig fara för trafiksäkerheten döms för grovt rattfylleri till fängelse i högst två år.

En sådan allmänt hållen brottsbestämning har funnits i svensk lagstiftning i över 70 år. Efter hand gjordes från flera håll gällande att det var alltför svårt för åklagaren att visa att en förare varit påverkad på detta sätt. För att underlätta bevisningen infördes därför år 1941 särskilda gränsvärden för alkohol.

Dessa innebär att en förare döms för rattfylleri eller grovt rattfylleri om han har en viss alkoholkoncentration i kroppen. Någon bevisning utöver den uppmätta koncentrationen behövs inte. Gränsvärdena har fastställts med ledning av omfattande vetenskapliga undersökningar genom vilka man kunnat koppla olika koncentrationer i kroppen till viss i allmänhet ökad trafikfarlighet.

Den nedre gränsen för straffbar alkoholpåverkan är i dag så låg som 0,2 ‰ i blodet. Gränsen för grovt rattfylleri går vid 1 ‰. Dessa värden är internationellt sätt mycket hårda. När det gäller att markera att alkohol och trafik inte hör ihop är Sverige utan tvekan ett föregångsland.

Sverige har också en mycket sträng narkotikalagstiftning. Vi verkar även internationellt för en sträng syn på hanteringen av sådana preparat. Några gränsvärden i trafikbrottslagen för narkotika eller de hundratal övriga medel som omfattas av lagen finns dock inte. Några sådana värden finns såvitt vi känner till inte heller i något annat land.

Trots vår stränga syn på all form av rattfylleri har från flera håll rapporterats att antalet bilförare som är påverkade av narkotika och andra droger ökar. Även om detta till viss del kan bero på att polisen

Prot. 1995/96:20
9 november

*Information från
regeringen*

blivit bättre på att upptäcka den som är drogpåverkad är tendensen ändå mycket oroande och måste tas på största allvar.

Min utgångspunkt är helt klar. Droger och trafik hör inte ihop, och detta måste klart framgå av lagen. Inom regeringen förbereds nu därför skärpningar av straffbestämmelserna för rattfylleri avseende andra medel än alkohol.

När det gäller sådana medel finns som sagt inga gränsvärden. För att straffansvar skall komma i fråga krävs i stället att påverkan kan slås fast på något annat sätt, exempelvis genom iakttagelser av polisen, en läkare som undersökt föraren eller vittnen.

Enligt vad jag har erfårit tillämpas bestämmelsen på ett sådant sätt att påverkan måste ha varit så stark att det syns på körsättet eller förarens beteende i övrigt i samband med körningen. Det säger sig självt att en sådan bevisbörda inte alltid är lätt att uppfylla. Den debatt som nu förs för en effektivisering är egentligen bara en repris av den debatt som för över 50 år sedan fördes för att införa gränsvärden för alkohol.

Hur kan man då åstadkomma en sådan effektivisering av lagstiftningen?

Flertalet av de motionskrav som väcktes här i kammaren under vårriksdagen gick ut på att det skulle införas gränsvärden på samma sätt som för alkohol.

För alkohol har genom en omfattande forskning som bedrivits under många år kunnat konstateras ett samband mellan uppmätt koncentration i kroppen och berusningsgrad – ju högre alkoholhalt desto mer berusad kan man antas vara. Detta samband har gjort det möjligt att fastställa de gränsvärden som finns i dag.

När det gäller andra medel än alkohol har någon motsvarande forskning inte bedrivits. Det gäller inte bara i Sverige utan också utomlands. Anledningen till det är, i vart fall vad gäller narkotika, att det inte ansetts etiskt försvarbart att experimentera direkt på människor med preparat som man vet har skadlig effekt och skapar ett beroende även i små doser. Till följd härav är det vetenskapliga underlaget för att fastställa sådana värden mycket begränsat.

Vad man vet är dock att det för flera av de vanligaste förekommande narkotiska preparaten saknas ett enkelt samband mellan uppmätt koncentration och berusningsgrad. För cannabispreparat gäller t.ex. att påverkan kan vara hög även när blodkoncentrationen är förhållandevis låg. För vissa andra medel, som heroin, sker en så snabb omvandling i kroppen till andra ämnen att något gränsvärde inte är meningsfullt att fastställa.

Jag har gjort bedömningen att svårigheten att fastställa meningsfulla och konstaterbara gränsvärden för olika aktuella preparat är så stora att vi måste utreda också andra alternativ. Vilka är då de?

Ett sätt är att införa en absolut eller vad man skulle kunna kalla för matematisk nollgräns. Ett sådant förbud skulle innebära att varje minsta förekomst, och oavsett möjlig påverkan på trafiksäkerheten, skulle medföra straffansvar. Med tanke på den mycket restriktiva syn vi har på droger i trafiken ligger en sådan lösning i och för sig nära till hands. Den är dock inte problemfri.

Med hänsyn till att antalet medel som skulle kunna vara aktuella är flera hundra, varav många också har legal användning, skulle en avgränsning vara nödvändig. Det skulle alltså till att börja med förutsättas att man i lagstiftningen exakt definierade vilka preparat som är förbjudna. Från vissa håll har gjorts gällande att ett sådant förbud kan begränsas till narkotiska preparat. Detta skulle förstås vara ett enkelt sätt att avgränsa det straffbara området, men då skulle många medel som vi vet kan vara lika trafikfarliga falla utanför.

En trolig svårighet skulle också vara att en absolut nollgräns där kriteriet för straffbarhet enbart är förekomsten av en drog inte skulle medge en önskvärd nyansering av straffvärdet och därmed straffet. Enbart ett påvisande av en drog utan utredning om närmare påverkan skulle förmodligen bara grunda ansvar för normalgraden av rattfylleri och på en förhållandevis låg straffvärdenivå. En sådan reglering kunde alltså riskera att motverka sitt eget syfte.

Om man ändå införde ett sådant förbud och begränsade det till narkotiska preparat skulle en komplikation uppstå vad gäller kopplingen till den legala användningen. En absolut nollgräns utan undantag skulle nämligen omfatta också den som i medicinskt syfte och i kontrollerade former blir behandlad med ett medel som innehåller någon narkotisk substans, men i sådan liten mängd att någon fara för trafiksäkerheten inte kan anses föreligga.

Här kunde förstås införas undantag för den som intagit medlet i medicinskt syfte. Men skulle en sådan reglering vara rimlig? Det kan ifrågasättas om det går att med trafiksäkerhetsskäl som utgångspunkt motivera att en person straffas men inte en annan, om den enda skillnaden är att den ena har ett recept.

Det finns också anledning att hålla i minnet att all icke medicinsk konsumtion av narkotika redan är straffbar enligt narkotikastrafflagen, och den gäller förstås också om man brukar narkotika i trafiken.

Med hänsyn till dessa principiella och praktiska svårigheter med att fastställa matematiska gränser finns enligt min uppfattning anledning att utreda om den skärpning som också jag anser vara nödvändig kan åstadkommas på något annat sätt.

Ett sådant alternativ till en absolut nollgräns kan vara att införa vad man skulle kunna kalla en faktisk påverkansgräns. Den skulle avse att någon rent faktiskt är påverkad av ett medel, oavsett vilket, som typiskt sett är oförenligt med bilkörning. Det avgörande skulle inte vara ett medels klassificering, utan dess typiska trafikfarlighet. Bestämmelsen skulle med andra ord, liksom den nuvarande, omfatta allt, från tung narkotika till sömnmedel och allergipreparat, som kan vara trafikfarligt.

Den avgörande skillnaden mot dagens ordning skulle vara att någon bevisning om effekter på körningen inte skulle behövas. Straffbar påverkan skulle alltid anses föreligga om det utretts att en viss drog har intagits och det genom ett särskilt utlåtande från exempelvis Rättsmedicinalverket eller genom iakttagelser av personen kan antas att drog-förekomsten typiskt sett kan ha utgjort en fara för trafiksäkerheten.

Prot. 1995/96:20
9 november

*Information från
regeringen*

Prot. 1995/96:20
9 november

*Information från
regeringen*

Med en sådan reglering skulle man undvika flera av de problem som är förknippade med en absolut nollgräns. Men budskapet skulle ändå bli detsamma: Droger och trafik hör inte ihop.

Jag är emellertid inte beredd att i dag låsa mig vid vilken teknisk lösning som skall väljas. Det viktigaste är trots allt att lagstiftningen verkligen blir så effektiv som vi alla önskar.

Ett slutligt ställningstagande kräver ett gediget kunskapsunderlag och bedömning av en rad olika frågor av delvis medicinskt slag. Det arbete som redan påbörjats inom Justitiedepartementet kommer därför att fortsätta inom ramen för en särskild utredning. Regeringen har i dag beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att skyndsamt bearbeta de alternativ jag nu har presenterat och ta fram förslag som på ett påtagligt sätt effektiviserar möjligheten att ingripa mot narkotika och andra droger i trafiken. Uppdraget skall redovisas senast den 31 augusti nästa år.

De skärpta regler som utredaren kommer att föreslå innebär, oavsett hur de utformas, ett krav på nya, effektiva metoder, genom vilka polisen kan upptäcka att en förare är påverkad av droger. Regeringen har därför givit Rikspolisstyrelsen i uppdrag att i samråd med utredaren utveckla sådana metoder.

Med anledning av det breda engagemang som finns i den här frågan och som är absolut nödvändigt för att bruket av droger i trafiken på sikt skall trängas tillbaka, har jag bedömt det som angeläget att ge en fördjupad information om de överväganden som ligger bakom regeringens beslut i dag. Jag har därför, som ni redan känner till, inbjudit till en särskild informationsstund kl. 15.00 i dag. Ni är alla hjärtligt välkomna dit, så kan vi diskutera frågan närmare.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
1995/96:50 till näringsutskottet

4 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Proposition
1995/96:104 Skatteregler med anledning av nya årsredovisningslagar,
m.m.
Motioner
med anledning av prop. 1995/96:78 Ansvaret för fastighetsbildnings-
verksamheten, m.m.
1995/96:Bo3 av Bengt Harding Olson (fp)

1995/96:Bo4 av Ulf Björklund och Rolf Åbjörnsson (kds)
1995/96:Bo5 av andre vice talman Görel Thurdin m.fl. (c)

Prot. 1995/96:20
9 november

5 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 8 november

1995/96:19 av *Ingrid Näslund* (kds) till statsrådet Pierre Schori om bistånd till Kuba

Interpellationen redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 november.

6 § Anmälan om frågor

Anmäldes att följande frågor framställdes

den 8 november

1995/96:88 av *Göte Jonsson* (m) till socialministern om socialtjänstens möjligheter till tvång

1995/96:89 av *Margitta Edgren* (fp) till miljöministern om miljöinriktad regionplanering i Skåne

1995/96:90 av *Lennart Rohdin* (fp) till utrikesministern om den fängslade journalisten David Rohde

Frågorna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 november.

7 § Kammaren åtskildes kl. 14.44.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl.13.33 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

GUNNAR GRENFORS

Prot. 1995/96:20
9 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Innehållsförteckning

1 § Aktuell debatt: Fastighetstaxeringen och fastighetsbe- skattningen

- Anf. 1 BO LUNDGREN (m).....
- Anf. 2 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....
- Anf. 3 BO LUNDGREN (m).....
- Anf. 4 TREDJE VICE TALMANNEN
- Anf. 5 ROLF KENNERYD (c)
- Anf. 6 ISA HALVARSSON (fp).....
- Anf. 7 LARS BÄCKSTRÖM (v)
- Anf. 8 RONNY KORSBERG (mp).....
- Anf. 9 MICHAEL STJERNSTRÖM (kds).....
- Anf. 10 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....
- Anf. 11 BO LUNDGREN (m).....
- Anf. 12 ROLF KENNERYD (c)
- Anf. 13 ISA HALVARSSON (fp).....
- Anf. 14 LARS BÄCKSTRÖM (v)
- Anf. 15 RONNY KORSBERG (mp).....
- Anf. 16 MICHAEL STJERNSTRÖM (kds).....
- Anf. 17 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....
- Anf. 18 BO LUNDGREN (m).....
- Anf. 19 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....

Ajournering.....

Återupptagna förhandlingar

2 § Information från regeringen om narkotika och trafik

- Anf. 20 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....

3 § Hänvisning av ärende till utskott

4 § Bordläggning.....

5 § Anmälan om interpellation

- 1995/96:19 av *Ingrid Näslund* (kds) till statsrådet Pierre Schori om bistånd till Kuba

6 § Anmälan om frågor

- 1995/96:88 av *Göte Jonsson* (m) till socialministern om socialtjänstens möjligheter till tvång
- 1995/96:89 av *Margitta Edgren* (fp) till miljöministern om miljöinriktad regionplanering i Skåne

1995/96:90 av *Lennart Rohdin* (fp) till utrikesministern om
den fängslade journalisten David Rohde

Prot. 1995/96:20
9 november 29

7 § Kammaren åtskildes kl. 14.44.29